

Univerzitní a neuniverzitní výzkum doma a ve světě

Anotační charakteristika seminárního výkladu 20.11.2014 14:35–15:25

(výklad neobsahoval komentář k prezentaci

L. Grubhoffer: Univerzitní a neuniverzitní výzkum)

Libor Grubhoffer

Výzkum provozovaný v různých typech organizací veřejné či soukromé sféry je praktické a účelné dělit zejména z hlediska jeho přímé vazby k výchově vysokoškolských studentů, robustnosti či finanční a organizační (manažerské) náročnosti na výzkum *univerzitní a neuniverzitní*. Univerzitní výzkum je chápán v kontextu akademických svobod jako výzkum „svobodný“, zatímco neuniverzitní výzkum z podstaty jeho přímé či nepřímé závislosti na prioritách tematických oblastí uskutečňovaného výzkumu za výzkum „nesvobodný“. Priority tematického zaměření jsou v takovém případě určovány/diktovány poskytovatelem finančních dotací nebo v souladu s jeho představami (např. veřejné výzkumné instituce napojené na veřejné rozpočty státu – vládní instituce výzkumu, jakými jsou např. výzkumná pracoviště Akademie věd ČR, další v.v.i. na straně veřejných rozpočtů nebo výzkumné a vývojové instituce soukromé sféry finančně podporované soukromým kapitálem).

Příkladem neuniverzitního výzkumu ve veřejném prostoru jsou v naší zemi výzkumná pracoviště Akademie věd ČR. Ta se chystá tento princip akcentovat při naplňování nové STRATEGIE AV21. Univerzity uskutečňující výzkum s důrazem na jeho vazbu ke vzdělávacímu procesu – (přirozené zapojení studentů magisterských a doktorských studijních programů) mají mít možnost podle okolností tematického zaměření výzkumných programů a špičkových odborníků podílet se též na programech neuniverzitního výzkumu. Z hlediska finanční náročnosti výzkumných programů lze na základě dobře fungujících systémů univerzitního a neuniverzitního výzkumu v zahraničí říci, že programy univerzitního („svobodného“) výzkumu jsou reprezentovány finančně relativně méně náročnými projekty, financovanými zpravidla národními či rezortními a interními grantovými agenturami, zatímco programy neuniverzitního („nesvobodného“) výzkumu s výrazně vyššími nároky na objemy vložených peněz i na časové nároky trvání takových projektů jsou financovány např. z nadačních fondů s výrazným podílem soukromého kapitálu (National Research Council, Max Planck Gesellschaft atd.).

V podmínkách České republiky se jeví velmi problematická kompetice univerzitního výzkumu s neuniverzitním výzkumem např. v Akademii věd či jiných v.v.i., a to právě z hlediska financování jejich robustních výzkumných projektů prostředky z veřejných rozpočtů. Udržitelnost kvalitních výzkumných týmů na pracovištích v.v.i. založená na finančních prostředcích vysoutěžených v Grantové agentuře je dlouhodobě nemyslitelná. Problém udržitelnosti neuniverzitního výzkumu se stane brzy mnohem naléhavějším v souvislosti se zahájením činnosti nových výzkumných infrastruktur vybudovaných v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.